

KRATKI PREGLED POVIJESTI HRVATSKOG METEOROLOŠKOG DRUŠTVA (HMD)

Društvo je osnovano 11. svibnja 1965. godine i imalo je 60 članova iz Hidrometeorološkog zavoda, Geofizičkog zavoda PMF-a, te djelatnika iz zrakoplovne službe. Prva redovna godišnja skupština Društva održana je 27. siječnja 1966. Osnivači Društva bili su: dr. Vesna Jurčec, A. Pavišić, Božidar Kirigin, dipl. ing., mr. Nadežda Labović, mr. Edita Lončar, Stipe Dragojević, Darinka Stopnišek, Natalija Antonijević, dr. Dražen Poje i Andrija Bratanić, dipl. ing. Za prvu predsjednicu Društva izabrana je dr. Vesna Jurčec, a 1966. izabran je dr. Dražen Poje. Iz postojeće dokumentacije uočava se da je djelatnost Društva bila u prvim godinama svojeg postojanja dosta skromna i da se svela na povremene sastanke na kojima su održana predavanja i izvješća o kongresima, studijskim putovanjima ili specijalizacijama članova Društva. Izdajamo neke od tih aktivnosti: · 4. prosinca 1965. mr. Nadežda Labović izvjestila je o svojoj specijalizaciji u SSSR-u, · 6. siječnja 1967. Tomislav Vučetić održao je predavanje o dojmovima sa studijskog putovanja, · 18. listopada 1968. o X. konferenciji za alpsku meteorologiju govorio je dr. Dražen Poje, · 20. siječnja 1970. prof. Franjo Margetić održao je predavanje o borbi protiv tuče u Hrvatskoj. U to je doba na razini Jugoslavije osnovan Savez hidrometeoroloških društava kojeg je i HMD bio član od 1. lipnja 1966. Povećana aktivnost Društva počinje od godišnje skupštine održane 17. lipnja 1986., kada je izabrana nova predsjednica, dr. Nadežda Šinik, i nova tijela Društva. Na toj Skupštini usvojen je i novi Statut Društva i nakon toga obavljani su svi poslovi oko registracije kod nadležnih ustanova. Od osnivanja, a naročito nakon 1986., glavne aktivnosti Društva bile su unapređenje i popularizacija meteorologije, te izdavačka djelatnost. Organizirana su predavanja domaćih i stranih stručnjaka o temama iz raznih područja meteorologije. Popularizacija meteorologije provodi se kroz javna predavanja na tribinama, te na radiju i TV, prije svega u okviru proslava Svjetskog meteorološkog dana 23. ožujka, koji se obilježava svake godine. Tom prigodom Društvo od 1989. redovito izdaje i prigodne omotnice s posebnim poštanskim žigom i motom proslave. Kroz stručna izlaganja i vođenja učenici mnogih osmogodišnjih i srednjih škola, te studenti iz cijele Hrvatske, upoznavani su s meteorološkim motrenjima i opažanjima na meteorološkim postajama. Održana su i posebna predavanja iz meteorologije za potrebe planinara u planinarskim društvima (Zagreb–PD Sljeme, Željezničar i druga). Evo redom nekih aktivnosti Društva u tom razdoblju: · 10. veljače 1986. održan je okrugli stol o popularizaciji meteorologije, · 10. ožujka 1987. održan je okrugli stol o ulozi meteorologije u privrednim aktivnostima, · 29. srpnja 1987. dr. Čedo Branković održao je predavanje "Determinističke mjesečne prognoze vremena", · od 15. do 30. rujna 1987. Društvo je bilo suorganizator i sufinancijer uspjele izložbe u Tehničkom muzeju u Zagrebu u povodu 40. obljetnice Republičkog hidrometeorološkog zavoda. Tom prigodom održana su i tri prigodna predavanja: · 11. lipnja 1988. četrdeset članova Društva posjetilo je radarski centar na Lisci (Slovenija), · 15. ožujka 1989. održan je okrugli stol s temom "Meteorologija u službi avijacije", · 29. ožujka 1989. Tomislav Dimitrov održao je predavanje o šumskim požarima, · 28. lipnja 1990. održana je redovna i izborna godišnja skupština Društva na kojoj su izabrani novi članovi Predsjedništva i ostalih tijela Društva, a na prvoj sjednici Predsjedništva za predsjednicu Društva izabrana je mr. Janja Milković, · 10. rujna 1990. dr. D. Podhorsky iz Slovačke održao je u okviru Društva predavanje o radarskoj meteorologiji, · od 23. ožujka 1991. Društvo je uvelo nagrade za motritelje volontere koje se od tad dodjeljuju svake godine povodom obilježavanja Svjetskog meteorološkog dana, · početkom rujna 1991. poslano je

pismo o agresiji na Hrvatsku mnogim institucijama u inozemstvu, · 26. svibnja 1992. Društvo je ponovo obavilo preregistraciju i promjenu naziva, te ih upisalo u registar Udruženja građana, · 24. veljače 1993. održana je izborna skupština Društva na kojoj je ponovo za predsjednicu izabrana mr. Janja Milković, · 10. lipnja 1993. Društvo je organiziralo Okrugli stol pod nazivom Oborina ili padalina?, u zgradi PMF-a na Rooseveltovom trgu 6. Rezultat tog sastanka bilo je Priopćenje o korištenju naziva oborina u meteorologiji, a koje je upućeno na mnoge adrese i objavljeno u mnogim časopisima i stručnim publikacijama, · 12. siječnja 1998. održana je godišnja skupština Društva na kojoj je za predsjednika izabran mr. Ivan Čačić, · 23. ožujka 2001. održana je godišnja skupština Društva na kojoj je za predsjednicu izabrana dr. Marjana Gajić-Čapka, · 29–30. rujna 2001. održan je izlet članova Društva i omladinske sekcije PD-Zagreb-Matica na visinsku meteorološku postaju Zavižan. Društvo je bilo angažirano kao suorganizator nekoliko značajnih skupova i proslava: Znanstvenog skupa Poljoprivreda i gospodarstvo vodama koji je održan u Bizovačkim Toplicama od 17–19. studenog 1994., Znanstvenog skupa Palagruža–Jadranski dragulj koji je održan u Splitu od 28–30. lipnja 1995. i kojom su prilikom učesnici skupa posjetili Palagružu, Prve hrvatske konferencije o održivom razvoju i upravljanju vodama koja je održana u Dubrovniku od 24–27. svibnja 1995., Velikog znanstvenog skupa Andrija Mohorovičić u povodu 140. obljetnice rođenja i 50. obljetnice Državnog hidrometeorološkog zavoda koji je održan u Zagrebu od 10–12. ožujka 1998. na kojoj je učestvovalo 190 sudionika, Druge hrvatske konferencije o vodama koja je od 18–22. svibnja 1999. održana u Dubrovniku, Dana planete Zemlje 22. travnja 1999., Dana zaštite ozonskog omotača 16. rujna 1999. Članovi društva, prije svega posljednjih desetak godina, razvili su značajnu publicističku djelatnost. Od 1990. Društvo je preuzelo izdavanje časopisa s međunarodnom recenzijom Hrvatski meteorološki časopis koji je nastavak ranijeg časopisa Rasprave Republičkog hidrometeorološkog zavoda. Društvo razmjenjuje svoj Časopis s velikim brojem društava, knjižnica i institucija u zemlji i inozemstvu. Članovi Društva objavljuju svoje stručne i znanstvene radove u domaćim i stranim znanstvenim i stručnim časopisima kao i na brojnim međunarodnim konferencijama, kongresima i simpozijima. Valja posebno istaći da je Društvo zajedno s izdavačkim poduzećem Školska knjiga 1996. godine izdalo knjigu Meteorologija za korisnike pod redakcijom prof. dr. Branke Penzar s ukupno 21 suradnikom. mr. M. Sijerković autor je triju popularnih knjižica iz područja meteorologije Mala meteorološka početnica, Čudesni svijet oblaka i Čarolije snježne pahulje, te knjige o povijesti meteorologije u Hrvatskoj Hrvatski vremenari u izdanju Školskih novina iz Zagreba i Pučka meteorologija u izdanju Otvorenog sveučilišta iz Zagreba. 1991. mr. Milan Sijerković dobio je nagradu Fran Tućan za popularizaciju znanosti u Hrvatskoj. Valja nadalje ukazati na sveučilišne udžbenike prof. dr. Ivana Penzara i prof. dr. Branke Penzar Agrometeorologija izdane 2000. Zagrebu, te dr. Branka Gele Opća i prometna meteorologija u dva dijela izdane 1994. odnosno 2000. u Rijeci. Za ovu posljednju dr. Branko Gelo dobio je nagradu Josip Juraj Strossmayer iz područja prirodnih znanosti. Zahvaljujući članovima Društva, ponajprije mr. Marini Grčić i mr. Janji Milković, u školskoj godini 2000/'01. prvi je puta u Hrvatskoj započelo školovanje meteoroloških tehničara u Šumarskoj i drvodjeljskoj školi u Karlovcu. Riječ je o četverogodišnjem srednjem strukovnom školovanju (jedan razred godišnje) čime se u Hrvatskoj po prvi puta omogućava redovno obučavanje srednjeg meteorološkog kadra. Društvo svojom stručnom i organizacijskom pomoći, od samog početka 1995. godine, kontinuirano sudjeluje u širenju i provedbi GLOBE programa u školama u Hrvatskoj. Za promoviranje i pomoć GLOBE programu Društvo je dobilo priznanje od Ministarstva prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske. Tome su osobito pridonijeli članovi Društva

mr. Janja Milković i mr. Marina Grčić. Od 1993. Društvo svake godine organizira akciju Brački povjetarac na kojoj se tijekom ljetnih mjeseci kroz 4–7 lijepih dana provode meteorološka mjerenja i opažanja s učenicima viših razreda osnovnih škola na Braču. Akcija se provodi pod rukovodstvom člana Društva Ive Lukšića, dipl. ing. uz sufinanciranje Ministarstva znanosti i tehnologije, nekih Županija i ustanova, te je tijekom 9 godina na 28 lokacija prikupljeno preko 27000 prizemnih i oko 2000 visinskih podataka o vjetru na dvije lokacije. Društvo je učlanjeno u Hrvatsko prirodoslovno društvo, gdje povremeno sudjeluje u radu Velikog vijeća i drugim aktivnostima, kao i u Europsko meteorološko društvo u čijem Upravnom odboru vrlo aktivno sudjeluje mr. Alica Bajić. Od 1991. uvedena su redovna godišnja priznanja najzaslužnijim motriteljima za dugogodišnji rad i kvalitetu u obliku pismenih priznanja i nagrada. Tako se najboljem motritelju dodjeljuje po jedan zlatnik, odnosno srebrnjak, a 6-orici ostalih pretplata na časopis Priroda i popularne knjige iz meteorologije. Na planu međunarodne suradnje Društvo surađuje sa Slovenskim meteorološkim društvom, s meteorolozima Hidrometeorološkog zavoda Bosne i Hercegovine, te Meteorološkim centrom u Neumu. Društvo je sudjelovalo svojim predstavnikom na osnivačkoj sjednici Europskog meteorološkog društva 14. rujna 1999. i time postalo jednim od 22 suosnivača. Danas Europsko meteorološko društvo broji 25 članica, a ima za cilj poboljšanje stanja u školovanju meteorologa, statusu meteorologije u društvu, popularizaciji meteorologije i sl. Ovo Društvo izdaje dva puta godišnje časopis Newsletter u kojem svojim priložima sudjeluju i članovi našeg Društva. Naše Društvo razmjenjuje Hrvatski meteorološki časopis s mnogim članicama Europskog meteorološkog društva. Za Europski meteorološki kalendar 2002. član našeg Društva dr. Dražen Poje napisao je članak o buri, a u kalendaru su otiskani i likovni prilozi članova Marka Vučetića, dipl. ing. i Zvonka Žibrata, dipl. ing. koji prikazuju vremenske prilike tijekom bure.

Tekst: dr. sc. Dražen Poje